

Læreplan i engelsk for døve og sterkt tunghørte

Gjelder fra 01.08.2006

Gjelder til 31.07.2011

Formål

Det engelske språket er i bruk overalt. I møte med mennesker fra andre land, hjemme eller på reiser, kommer vi ikke langt uten engelsk. Mange engelske ord og uttrykk finner veien til våre egne språk gjennom media, kulturliv, utdanning og yrkesliv. Når vi skal lete etter informasjon ut fra våre egne interesser eller i faglig sammenheng, skjer dette ofte på engelsk. I tillegg brukes det stadig mer engelsk i utdanning og arbeidsliv, i Norge så vel som i utlandet.

Døve har mye kontakt over landegrensene og dagens økte mobilitet og internasjonal anerkjennelse av døves kultur og tegnspråk styrker behovet for å mestre det engelske språket. Dette betyr å utvikle ordforråd og ferdigheter i å bruke språkets grammatikk-, setnings- og tekstbyggingssystemer. Vi må kunne tilpasse språket til et stadig voksende antall emner og kommunikasjonssituasjoner. Vi må kunne beherske hensiktsmessige språkkoder og kommunikasjonsstrategier, kunne skille mellom formell og uformell språkbruk og ta hensyn til kulturelle omgangsformer og høflighetskonvensjoner når vi bruker språket.

Når vi er bevisst hvilke strategier som brukes for å lære fremmedspråk, og hvilke strategier som hjelper oss til å forstå og bli forstått, blir tilegnelsen av kunnskaper og ferdigheter enklere og mer meningsfylt. Det er også viktig å sette egne mål for læringen, finne ut hvordan disse kan nås og vurdere egen språkbruk. Å lære engelsk kan også gi oss bedre innsikt i eget kommunikasjonsbehov og andre språk og derfor bli en viktig del av vår personlige utvikling og et betydelig bidrag til tverrspråklighet.

I tillegg til det at vi lærer språket, skal engelskfaget bidra til innsikt i våre egne og andres levemåter, livssyn, verdier og kulturer. Engelskspråklig litteratur kan gi leseglede for livet og en dypere forståelse for andre og seg selv. Engelske tekster, kulturelle uttrykk og kunstformer av og om engelskspråklige hørende og døve kan videre inspirere til elevens egen utfoldelse og kreativitet i flere sjangere og medier.

Engelskfaget er både et redskapsfag og et dannelsesfag. Det skal gi mulighet til å delta i kommunikasjon som er knyttet til personlige, sosiale, litterære og tverrfaglige emner. Faget skal gi innsikt i hvordan mennesker tenker og lever i den engelskspråklige verden. Kommunikative ferdigheter og kulturell innsikt kan fremme økt samhandling, forståelse og respekt mellom mennesker med ulik kulturbakgrunn. Slik ivaretar språk- og kulturkompetanse det allmenndannende perspektivet og bidrar til å styrke demokratisk engasjement og medborgerskap.

Hovedområder

Faget er strukturert i hovedområder som det er formulert kompetansemål innenfor. Hovedområdene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Faget er et fellesfag for alle utdanningsprogrammene i videregående opplæring. Opplæringen skal derfor gjøres mest mulig relevant for elevene ved å tilpasses de ulike utdanningsprogrammene.

Engelsk har kompetansemål etter 2., 4., 7. og 10. årstrinn i grunnskolen og etter Vg1 studieforbereende utdanningsprogram/Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram.

Oversikt over hovedområder:

Årstrinn	Hovedområder		
1.- 10.	Språklæring	Kommunikasjon	Kultur, samfunn og litteratur

Vg1			
Vg2			
(yrkesfaglige utdanningsprogram)			

Språklæring

Hovedområdet *språklæring* omfatter kunnskap om språk, språkbruk og innsikt i egen språklæring. Å kunne vurdere egen språkbruk, definere egne behov og velge strategier og arbeidsmåter er forutsetninger for å oppnå dette. Hovedområdet dreier seg om hva det innebærer å lære et nytt språk og om å se sammenhenger mellom engelsk og andre språk.

Kommunikasjon

Hovedområdet *kommunikasjon* dreier seg om å bruke det engelske språket for å kommunisere. Det handler om valg og bruk av hensiktsmessige kommunikasjonsmåter gjennom bruk av engelsk skriftspråk, engelsk talespråk og britisk eller amerikansk tegnspråk. Hovedområdet omfatter å oppfatte gjennom lesing, lytting, munnavlesing og avlesing av tegn, samt å uttrykke seg gjennom skrift og tale eller produksjon av tegn. Det handler om forberedt og spontan samhandling, og bruk av hensiktsmessige kommunikasjonsstrategier. Det omfatter også deltagelse på ulike sosiale arenaer, blant både hørende og hørselshemmede, der trening i å beherske et økende antall språkkoder, sjangere og uttrykksformer står sentralt. Bruk av ord- og tegnforråd og idiomatiske strukturer, rettskriving, grammatikk og oppbygging av setninger og tekster inngår i hovedområdet.

Nye medier og utvikling av et språklig repertoar på tvers av fag, emner og språkkoder er sentrale i hovedområdet. Å vise høflighet og hensyn til gjeldende omgangsformer i ulike språkhandlinger er også et viktig element. Dette går hånd i hånd med tilpasning av språket til mottaker og situasjon, blant annet gjennom å skille mellom formelle og uformelle, skriftlige og muntlige stilnivåer.

Kultur, samfunn og litteratur

Hovedområdet *kultur, samfunn og litteratur* dreier seg om kulturforståelse i vid forstand. Det tar utgangspunkt i den engelsktalende verden og dekker sentrale emner knyttet til samfunnsliv, litteratur og andre kulturuttrykk blant hørende og hørselshemmede. Hovedområdet dreier seg også om utvikling av kunnskap om engelsk som et verdensspråk med mange bruksområder. Arbeid med ulike typer tekster og kulturelle uttrykksformer er her sentralt for utvikling av språkferdigheter og forståelse for andres levesett, kulturer og livssyn. Samtidig kan litteraturlæsning bidra til leseglede og opplevelse og legge grunnlag for ens egen personlige vekst, modning og kreativitet. Kjennskap til tegnspråk som benyttes i den engelsktalende verden sammen med ulike tegnspråklige kulturelle uttrykk sette egen identitetsbygging og kulturell tilhørighet inn i et videre perspektiv.

Timetall

Timetall oppgitt i 60-minutters enheter:

BARNETRINNET

1.- 7. årstrinn: 366 timer

UNGDOMSTRINNET

8.- 10. årstrinn: 227 timer

STUDIEFORBEREDENDE UTDANNINGSPROGRAM

Vg1: 140 timer

YRKESFAGLIGE UTDANNINGSPROGRAM

Vg1: 84 timer

Vg2: 56 timer

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I engelsk for døve og sterkt tunghørte forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å kunne uttrykke seg muntlig i engelsk for døve og sterkt tunghørte innebærer å kunne delta aktivt i språklig samhandling. Det omfatter mer enn å høre, oppfatte lyd og å tale. Å uttrykke seg muntlig kan også omfatte avlesing og produksjon av britisk tegnspråk (British Sign Language - BSL) eller amerikansk tegnspråk (American Sign Language - ASL) alene eller i kombinasjon med talespråk.

Å kunne uttrykke seg skriftlig i engelsk for døve og sterkt tunghørte innebærer å uttrykke seg gjennom det engelske skriftspråket i stadig mer varierte og krevende sammenhenger på tvers av kulturer og fagfelt. Skriftlige ferdigheter er sentralt i utviklingen av engelsk språkkompetanse.

Å kunne lese i engelsk for døve og sterkt tunghørte er en del av den praktiske språkkompetansen og innebærer at en kan lese med forståelse, utforske og reflektere over stadig mer krevende tekster og slik skaffe seg innsikt på tvers av kulturer og fagfelt. Tekster kan presenteres gjennom ulike medier og kan også framstå som visualiserte tekster gjennom bruk av tegnspråk fra engelskspråklige land. Å utvikle leseferdighet på engelsk vil også bidra til å styrke leseferdigheten generelt.

Å kunne regne i engelsk for døve og sterkt tunghørte innebærer at en kan supplere regnekompetansen på morsmålet med de nødvendige uttrykk på engelsk og/eller et engelsk tegnspråk. Å utnytte informasjon fra grafiske framstillinger, tabeller og statistikker er viktig for forståelse av engelske tekster.

Å kunne bruke digitale verktøy i engelsk for døve og sterkt tunghørte gir mulighet for autentisk bruk av engelsk tale-, skrift- og tegnspråk og åpner for flere læringsarenaer for faget. Engelskspråklig kompetanse er i mange tilfeller en forutsetning for å kunne ta i bruk digitale verktøy. Samtidig kan bruk av digitale verktøy bidra til utvikling av engelsk språkkompetanse. Kildekritikk, opphavsrett og personvern er sentrale områder i digitale sammenhenger som også inngår i engelskfaget.

Kompetansemål

Etter 2. årstrinn

Språklæring

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gi eksempler på situasjoner der det kan være nyttig å kunne noe engelsk og engelsk tegnspråk
- finne tegn, ord og uttrykk som er felles for morsmålet og engelsk
- gi eksempler på ord, uttrykk og tegn ut fra egne interesser

Kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- forstå og bruke en del vanlige engelske ord og fraser knyttet til nære omgivelser
- bruke de mest grunnleggende engelske munnformer, språklyder og språkrytmer gjennom praktisk-estetiske uttrykksmåter
- gjenkjenne og bruke håndalfabetet til BSL (British Sign Language) eller ASL (American Sign Language)
- hilse, stille spørsmål og svare på enkle muntlige spørsmål
- forstå enkle instruksjoner gitt på engelsk
- gjenkjenne en del ord, uttrykk, enkle setninger og tegn i muntlige, skriftlige og visualiserte tekster
- bruke bokstaver og eksperimentere med å skrive engelske ord og uttrykk
- bruke tall i kommunikasjon

Kultur, samfunn og litteratur

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- samtale om sider ved barns dagligliv i noen engelskspråklige land
- ta del i engelsk barnekultur og litteratur

Etter 4. årstrinn

Språklæring

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- identifisere områder der hun/han har nytte av engelsk
- finne likheter mellom ord og uttrykksmåter i engelsk, eget morsmål og norsk tegnspråk
- bruke ordbøker og andre hjelpemidler i egen språklæring

Kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- forstå og bruke vanlige engelske ord og uttrykk knyttet til dagligliv, fritid og interesser både muntlig og skriftlig

- bruke de grunnleggende engelske munnformene
- bruke noen vanlige grammatiske strukturer, småord, enkle setningsmønstre og stavemåter
- forstå betydningen av ord, uttrykk og tegn ut fra sammenhengen disse er brukt i
- forstå hovedinnholdet i enkle fremstillinger om kjente emner
- bruke noen høflighetsuttrykk i muntlig samhandling og delta i enkle dagligdagse dialoger
- bruke enkle muntlige fraser for å få hjelp til å forstå eller bli forstått
- bruke noen faste uttrykk som er vanlige i kjente situasjoner, både muntlig og skriftlig
- uttrykke seg gjennom drama, rollespill og improvisasjon
- lese og forstå hovedinnholdet i tekster om kjente emner
- skrive korte beskjeder og enkle setninger som beskriver, forteller og spør
- angi priser, mengder og størrelser
- bruke digitale verktøy for å finne informasjon og skape tekst

Kultur, samfunn og litteratur

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gi noen eksempler på engelskspråklige land
- sammenligne noen sider ved levesett, tradisjoner og skikker i Norge og engelskspråklige land
- delta i fremføring av rim, regler, fortellinger og sangtekster fra engelskspråklige land
- gi uttrykk for egne tanker og følelser i møte med engelskspråklig litteratur og barnekultur og, rim, regler og sangtekster
- lage egne muntlige eller skriftlige tekster inspirert av engelskspråklig litteratur og barnekultur, også utformet av døve

Etter 7. årstrinn

Språklæring

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- identifisere og bruke ulike situasjoner for å utvide egne engelskferdigheter
- gi eksempler på ulike måter å lære engelske ord og uttrykk på
- identifisere noen språklige likheter og forskjeller mellom engelsk og norsk
- bruke grunnleggende begreper fra grammatikk og tekstbygging
- beskrive eget arbeid med å lære engelsk
- bruke digitale og andre hjelpemidler i egen språklæring

Kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- beherske et ordforråd som dekker dagligdagse situasjoner
- bruke grunnleggende regler og mønstre i muntlig kommunikasjon, rettskriving, grammatikk og ulike setningstyper
- uttrykke seg muntlig og skriftlig for å få hjelp til å forstå og bli forstått
- forstå ulike muntlige og skriftlige framstillinger om selvvalgte emner
- delta i samtaler knyttet til dagligdagse situasjoner
- bruke høflighetsuttrykk og situasjonsrelaterte uttrykk tilpasset ulike sammenhenger
- uttrykke egen mening om ulike emner
- bruke muntlige og skriftlige strategier tilpasset formålet
- gi en kort presentasjon av et emne
- lese og forstå tekster av ulik lengde og i ulike sjangere

- skrive tekster som forteller, beskriver eller formidler beskjeder
- uttrykke seg om valuta, mål og vekt
- bruke digitale verktøy for å finne informasjon og som redskap for å lage tekster

Kultur, samfunn og litteratur

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- fortelle om noen personer, steder og begivenheter fra engelskspråklige land
- sammenligne levesett og omgangsformer i ulike kulturer i engelskspråklige land og i Norge, deriblant døves kultur og samisk kultur
- lese og fortelle om engelskspråklig barne- og ungdomslitteratur fra ulike medier og sjangere, deriblant tekster av og om døve
- sammenligne personer og innhold i et utvalg av engelskspråklige barnebøker
- gi uttrykk for egne reaksjoner på film, bilder og engelskspråklige sangtekster eller tegnspråkpoesi
- uttrykke seg på en kreativ måte, inspirert av engelskspråklig litteratur fra forskjellige sjangere, kulturer og medier, deriblant tekster av og om døve

Etter 10. årstrinn

Språklæring

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utnytte ulike situasjoner, arbeidsmåter og strategier for å lære seg engelsk
- identifisere vesentlige språklige likheter og forskjeller mellom engelsk og norsk og utnytte dette i egen språklæring
- bruke ulike hjelpemidler kritisk og selvstendig
- bruke grunnleggende terminologi for å beskrive formverk og tekststrukturer
- beskrive og vurdere eget arbeid med å lære engelsk

Kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- beherske et ordforråd som dekker en rekke ulike emner
- bruke språkets grunnleggende formverk og tekststrukturer muntlig og skriftlig
- forstå muntlige og skriftlige tekster om en rekke ulike emner
- uttrykke seg skriftlig og muntlig med en del presisjon, flyt og sammenheng
- tilpasse muntlig og skriftlig språkbruk til sjanger og situasjon
- presentere og samtale om aktuelle og tverrfaglige temaer
- lese og forstå tekster av ulik lengde og i flere sjangere
- velge ulike muntlige og skriftlige strategier tilpasset formål og situasjon
- skrive tekster som forteller, beskriver, argumenterer eller formidler beskjed, med passende grunnstruktur og hensiktsmessig bruk av avsnitt
- bruke innhold fra ulike kilder på en selvstendig og kritisk måte
- vise evne til å skille mellom positivt og negativt ladede uttrykk som refererer til enkeltindivider og grupper av mennesker
- kommunisere via digitale medier
- beskrive og tolke grafiske representasjoner av tall og andre data

Kultur, samfunn og litteratur

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- drøfte unge menneskers levesett, omgangsformer, livssyn og verdier blant hørende og hørselshemmede i Storbritannia, USA, andre engelskspråklige land og Norge
- gjøre rede for trekk ved historie og geografi i Storbritannia og USA
- beskrive situasjonen til noen urfolk i engelskspråklige land
- lese og drøfte et representativt utvalg litterære tekster fra sjangrene dikt, novelle, roman og skuespill fra den engelskspråklige verden, deriblant tekster av og om døve
- beskrive tema og komposisjon i tekster og visuelle uttrykk
- lage og samtale om egne muntlige og skriftlige tekster inspirert av litteratur og kunst

Etter Vg1 – studieforbereende utdanningsprogram og Vg2 – yrkesfaglige utdanningsprogram

Språklæring

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utnytte og vurdere ulike situasjoner, arbeidsmåter og strategier for å lære seg engelsk
- drøfte likheter og forskjeller mellom engelsk og andre fremmedspråk og utnytte dette i egen språklæring
- bruke relevant og presis terminologi for å beskrive språkets formverk og strukturer
- beskrive og vurdere egen framgang i arbeidet med å lære engelsk
- bruke et bredt utvalg digitale og andre hjelpemidler, inkludert ettspråklige ordbøker, på en selvstendig måte

Kommunikasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- beherske et bredt ordforråd
- bruke språkets formverk og tekststrukturer i skriftlige og muntlige framstillinger
- forstå lengre skriftlige og muntlige framstillinger om ulike personlige, litterære, tverrfaglige og samfunnsmessige emner
- trekke ut vesentlige opplysninger fra skriftlige tekster og drøfte forfatterens synspunkt og holdninger
- uttrykke seg skriftlig og muntlig på en nyansert og situasjonstilpasset måte, med flyt, presisjon og sammenheng
- velge hensiktsmessige muntlige og skriftlige strategier tilpasset formål, situasjon og sjanger
- ta initiativ til å begynne, avslutte og holde en dialog i gang
- lese formelle og uformelle tekster i ulike sjangere og med ulike formål
- skrive formelle og uformelle tekster med god struktur og sammenheng om personlige, tverrfaglige og samfunnsmessige temaer
- velge og bruke innhold fra ulike kilder på en selvstendig, kritisk og ansvarlig måte
- bruke teknisk og matematisk informasjon i kommunikasjon
- produsere tekster med sammensatt innhold i digitale medier
- velge et tverrfaglig fordypningsemne innenfor eget programområde og presentere dette

Kultur, samfunn og litteratur

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- drøfte sosiale forhold, samfunnsforhold og verdier i ulike kulturer, inkludert døvekultur, i flere engelskspråklige land
- presentere og diskutere internasjonale nyheter og aktuelle hendelser

- gjøre rede for hovedtrekk i utvikling av engelsk fra et anglosaksisk språk til et internasjonalt verdensspråk
- analysere og drøfte et utvalg representative engelskspråklige litterære tekster fra sjangrene dikt, teksten film, novelle, roman og skuespill eller tegnspråkpoesi
- drøfte et utvalg engelskspråklige litterære tekster fra ulike deler av verden og ulike tidsepoker, fra 1500-tallet til moderne tid, deriblant tekster av og om døve
- drøfte litteratur og hendelser med utgangspunkt i døves situasjon i den engelskspråklige verden
- lage og vurdere egne tekster inspirert av litteratur og kunst, inkludert kunstuttrykk av og om døve

Vurdering

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunktvurdering

Årstrinn	Ordning
10. årstrinn	Elevne skal ha to standpunktkarakterer. En skriftlig, og en muntlig som vurderer elevens måloppnåelse i forhold til bruk av muntlig sjanger uavhengig av språkkoder.
Vg1 studieforbereende utdanningsprogram	Elevne skal ha én standpunktkarakter.
Vg2 yrkesfaglig utdanningsprogram	

Eksamen for elever

Årstrinn	Ordning
10. årstrinn	Elevne kan trekkes ut til skriftlig eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Elevne kan også trekkes ut til muntlig eksamen som blir utarbeidet og sensurert lokalt.
Vg1 studieforbereende utdanningsprogram	Elevne kan trekkes ut til skriftlig eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Elevne kan også trekkes ut til muntlig eksamen som blir utarbeidet og sensurert lokalt.
Vg2 yrkesfaglig utdanningsprogram	

Eksamen for privatister

Årstrinn	Ordning
10. årstrinn	Se gjeldende ordning for grunnopplæringen for voksne.
Vg1 studieforbereende utdanningsprogram	Privatistene skal opp til skriftlig og muntlig eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.
Vg2 yrkesfaglig utdanningsprogram	

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskriften til opplæringsloven.